

Būti mokytoju. N. Juškevičiūtė užduotis būsimiems savo mokiniams kaupė dar besimokydama pati

2018-08-15 / 15:07 — [Modesta Gaučaitė, LRT.lt](https://www.lrt.lt/modesta-gaucaitė)

<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/223244/buti-mokytoju-n-juskeviciute-uzduotis-busimiems-savo-mokiniam-kaupe-dar-besimokydama-pati>

„Labai džiaugiuosi galėdama dirbti mokykloje, nes dirbu su jaunais žmonėmis, esu laiminga galėdama prisidėti prie jų augimo“, – sako Šiaulių progimnazijoje dirbanti jauna mokytoja Neringa Juškevičiūtė. Pasak biologijos mokytojos, norint būti mokytoju būtinas pašaukimas, o juo tapus veiklos yra tiek, kad mokykla tampa ne darbu, o gyvenimo būdu.

Asmeninio archyvo nuotr.

- Kaip nutiko, kad tapote mokytoja? Ar visada to norėjote?

- Būdami mokiniais greičiausiai beveik visi pasvajojame apie mokytojo darbą, aš taip pat vaikystėje apie tai galvojau. Vyresnėse klasėse daugiau domėjausi biomedicinos mokslais, tuo keliu ir pasukau. Tačiau net ir studiodama ne į pedagogikos studijas žinojau, kad mokytojo darbą kažkada tikrai dirbsiu. Šypsaisi prisiminusi, kai biologijos mokytoja duodavo nusikopijuoti testą, aš pasidarydavau dvi kopijas – viena man, o kitą žadėjau panaudoti būdama mokytoja. Tiesa, šį segtuvą turiu išsaugojusi, tik dar nepanaudojau, nes dirbu su jaunesniais mokiniais.

Šiauliuose retai kada matydavau ieškant biologijos mokytojų, dažniausiai tai būdavo terminuotos darbo sutartys. Tąkart buvo kitaip ir rugpjūčio 25 d. sužinojau, kad dirbsiu mokytoja. Labai jaudinausi iki rugsėjo

1-osios, perskaičiau daug patarimų apie tai, kaip užmegzti ryšį su mokiniais, ką turi žinoti pradedantysis mokytojas.

- Kokie dalykai, kuriuos girdėjote prieš tapdama mokytoja, pasirodė esą tik mitai?

- Visada galvodavau, kad mokytojai mažai pažįsta mokinius ir kad gautas įvertinimas rūpi tik mums patiems. Nežinau, ar taip yra visose mokyklose, bet mūsų mokykloje mokytojai labai gerai pažįsta ugdytinius. Tai yra vienas iš mūsų bendruomenės prioritetų. Būna, kad taisydama darbą ir rašydama pažymį išgyvenu, nes žinau, kad mokiniui bus sugadintas vidurkis.

Kiti mitai, kuriais manau, jog dar iki dabar tikima, kad mokytojo darbas – tik iki pietų. Jeigu galvojama, kad mokytojai dirba tik iki pietų ir ilgos atostogos, tai dirbti į mokyklą geriau neiti, nes nusivils dar pačią pirmą dieną.

- Jūs esate gana jauna mokytoja. Kaip sekėsi įsilieti į mokyklos kolektyvą, susibendrauti su vyresniais kolegomis?

- Eidama dirbti į mokyklą dėl to jaudinausi mažiausiai. Man lengva bendrauti su žmonėmis, todėl čia nebuvo išimtis. Mokytojai labai gerai priėmė į kolektyvą. Jie mielai dalinasi savo patirtimi ir kai kurie net džiaugiasi, kad jauni žmonės ateina čia dirbti.

Gerai, kai susiduria keletas kartų po vienu stogu, visi turime, ko pasimokyti vieni iš kitų. Pradėjus dirbti mano kolegos man buvo mokytojai, pagalbininkai, nes nors mokyklos suola dar gerai prisimenu, bet šiandien gyvenimas čia labai skiriasi.

- Kaip manote, ar mokytojo darbui reikalingas pašaukimas? Kodėl?

- Sakyčiau ne tik kad reikalingas, o būtinas. Gal kažkas jį dirba ir iš kažkokių kitokių išskaičiavimų, tačiau tai grupei žmonių turėtų būti labai sunku. Kartą su kolektyvu skaitėme vieną knygą apie religiją, kunigystę. Dalinantis įspūdžiais, man pasirodė, kad mes turime kažką bendro. Jeigu tu neturi pašaukimo, netiki savo darbu ir jis tau neteikia malonumo, bus labai sunku.

Tau niekada nebus finansiškai atlyginta už visus darbus, kuriuos darai. Kartais gali vienai pamokai ruoštis ir visą savaitę, taisyti darbus ir analizuoti mokinių pažangą visą savaitgalį. Didžiausias atlygis, kai mokiniai nepajunta, kaip greitai praeina pamoka, o pats džiaugiesi, kad pavyko viskas, ką suplanavai, kai tėvai padėkoja už gerą darbą. Dirbdamas mokykloje privalai jausti vidinį pasitenkinimą, bet jis ateina tik tada, jei tikrai turi pašaukimą.

- Kokių pokyčių šiuo metu labiausiai reikėtų mokykloms, mokymo procesui?

- Jau dabar mokyklose vyksta daug pokyčių. Kai kuriuos pokyčius lemia Švietimo ir mokslo ministerija, kitus – pati mokyklos bendruomenė. Gerai, kad dabar į mokyklos gyvenimą vis labiau įsitraukia tėvai. Svarbu, kad visi atsakingai vykdytume pareigas, nes tiek mokytojai, tiek tėvai linki vaikams kuo geriausių rezultatų. Atsakomybėmis reikia dalintis, nes kartais gali pasirodyti, kad tik mokytojas kaltas, jog mokinys kažko neišmoko. Link išmokimo turime eiti visi drauge.

Man norėtusi, kad mokiniai ir tėvai rūpintųsi ne tik akademiniais pasiekimais. Kartais sunku klausyti, kai mokiniai išgyvena dėl pažymių ir net žino, kaip į vieną ar kitą pusę pasikeis jų vidurkis gavus 7 ar 8. Dažnai tėvai perspaudžia mokinius dėl akademinų pasiekimų. Mes auginame žmogų ir turime stengtis, kad jis įgytų kuo daugiau patirties, gebėtų drąsiai ir argumentuotai reikšti savo mintis, gerai jaustųsi daugiakultūrinėje aplinkoje.

Kita vertus, pamoką mokytojas gali organizuoti taip, kaip nori. Mokymo(si) procese, vertinimo sistemose pokyčius darome patys. Žinoma, galima pasvajoti apie mažesnę mokinių skaičių klasėje, apie mokytojo padėjėją, kuris padėtų pasiruošti laboratoriniams darbams, pakeisti priemones, prieiti prie lėčiau dirbančio.

Daugelis įvedamų naujų dalykų man jau nėra naujienos, nes mūsų mokykla daugelį dalykų inicijavo savarankiškai ir tai, kas atsiranda naujausiuose švietimo dokumentuose, jau yra mūsų mokyklos tradicija.

- Kokie yra kasdieniai mokytojo darbo iššūkiai?

- Galėčiau pasakyti, kad mokytojo darbas yra tikrai labai sunkus, jeigu tu jį dirbi sąžiningai. Kartais pagalvoju, ar dar yra tokia profesija, kuriai keliami tokie dideli reikalavimai ir reikia tiek daug mokytis. Žinoma, šių reikalavimų darbo skelbime neperskaitysi, bet poreikį pajauti tik pradėjęs dirbti. Mokytojas privalo būti psichologiškai stiprus. Bendravimas su mokiniais ir tėvais nėra visada labai paprastas, juk mes visi tokie skirtingi. Yra tekę sulaukti iš tėvų tokių laiškų, kad juos adresuoti norisi pačiai Švietimo ir mokslo ministerijai. Kartais mes turime būti ir aktoriais, šokėjais, dailininkais ar net gydytojais, nes, patikėkite, mokyklos gyvenime net ir tokių gabumų prisireikia. Jeigu turi auklėjamąją klasę, per metus patiri labai daug išpūdžių.

Aš pradėjau dirbti tokioje mokykloje, kuri nuolat kelia sau iššūkius. Iš pat pradžių man net buvo sunku suvokti kiekvieną šios įstaigos sistemą, kuri turi net savo trumpinį (VIP, SKU, MOST, APT). Aš niekada nepagalvojau, kad tokia mokykla apskritai egzistuoja, nes pati mokiausi visai kitokioje aplinkoje. Ir dabar

kai pagalvoju, tai mes be tiesioginio savo darbo – vaikų ugdymo – padarome tiek daug. Viskas, ką mes darome, leidžia jaustis šios srities profesionalais ir nors tai yra tikrai nelengva, rezultatais galime džiaugtis.

Dabar siūloma tiek daug seminarų, konkursų, programų, projektų, kad sunku suspėti sudalyvauti visur, kur nori. Kai į visa tai įsisuki, mokykla tampa ne tavo darbu, o gyvenimu, nes ir tavo artimieji į tai įsitraukia, padeda pririnkti įvairių priemonių laboratoriniams darbams, ieško idėjų, ar net padeda iškirpti dekoracijas. Artimieji taip pat turi palaikyti, nes kartais aplink viską užmiršti ir pasineri į darbą. Be jokios abejonės į šį darbą gali žiūrėti paprasčiau, nebūtina rašyti projektus, dalyvauti įvairiose programose. Visi mes galime pasirinkti.

– Kokie yra pedagoginio darbo privalumai ir trūkumai?

– Aš labai džiaugiuosi galėdama dirbti mokykloje, nes dirbu su jaunais žmonėmis, esu laiminga galėdama prisidėti prie jų augimo. Tuo pačiu augu ir aš. Tai labai jausmingas, kūrybiškas darbas. Kadangi esu dirbusi ne tik mokykloje, galiu pasakyti, kad mokytojai turi labai daug laisvės. Jie turi gaires, bet koku keliu eis, viskas priklauso nuo jų. Tai didžiausias džiaugsmas – kažką kurti ir stebėti rezultatą.

Prieš rugsėjį visada jaudinuosi ir nekantrauju išbandyti tai, ką sugalvoju vasaros metu. Rugsėjį mėnesį imi jausti besiartinantį rudenį. Prisimenu, kai buvau vaikas ir tėvai nupirkdavo naują kuprinę, taip laukdavau, kada galėsiu su ja žygiuoti į mokyklą. Kartais aplanko panašus jausmas ir dabar. Nusipirkus naują darbo knygą nekantrauji įsirašyti naujus planus. Mokykloje esi nuolatiniame vyksmo procese, viskas nuolat verda, čia nėra jokios rutinos, nes kasdien, kasmet viskas kitaip.

Kaip ir kiekviename darbe visada rasime trūkumų. Visi mokiniai skirtingi ir jiems reikia individualios pagalbos. Ji būtų kokybiškesnė, jei klasėje būtų mažesnis mokinių skaičius, ne visada pavyksta pamokos metu kiekvienam padėti tiek, kiek reikėtų. Spręsti šiuos klausimus mūsų mokykloje skiriamos konsultacijos, tačiau būtų taip gerai jei spręstume problemas čia ir dabar.

Tikrai daug klausimų kelia ir programos, ypač gamtos mokslų. Negerai jei ta pati tema kartojasi per kelis dalykus, tada mokiniai sako, kad mes jau mokėmės per geografiją ar fiziką, kodėl dabar turime kartoti. Būtina galvoti apie integraciją. Taip pat nemanau, kad reikalingi standartizuoti testai. Aštuntokams pirmieji metai, kai mokosi chemijos dalyko, tačiau gamtos mokslų standartizuotas testas balandžio pabaigoje, o iki mokslo metų dar du mėnesiai. Mokiniai jaučia didelį stresą, nes žino, kad daug dalykų dar nespėjo išmokti.

Žinoma, mes mokytojai jaučiame pareigą juos nuraminti, bet pripažinkim, net mums suaugusiems žmonėms testas sukelia jaudulį. Taip pat didelį nusivylimą sukelia ir tai, jog jau keletas metų iš eilės pasigirsta kalbos, kad testą galima rasti iš anksto internete. Mokytojai patys kuria diagnostinius testus ir juos atlieka pradžioje ir pabaigoje mokslo metų. Mes patys analizuojame mokinių mokymosi pokyčius, kam dar papildomo streso?

– Mokytojo profesija nėra tokia, kurią skuba rinktis jaunimas. Kaip manote, kodėl?

– Manau, kad yra daug priežasčių ir kiekvienu atveju jos gali skirtis. Jų pradėti ieškoti galima dar savame mokyklos suole. Aš retai matydavau laimingus, savo darbą su meile dirbančius mokytojus. Tokių mokytojų buvo tik vienetai. Taigi abiturientai tikrai nenori būti tokie nelaimingi ir pavargę, todėl mažuma patraukia pedagogo keliu. Eina tie, kurie jaučia vidinį poreikį.

Taip pat mes niekada negirdėjome istorijų apie mokytoją, kaip apie „gerai“ gyvenantį žmogų. Iš dalies dėl to esame kalti ir mes, patys mokytojai, juk mokytojų atlyginimų klausimas keliamas kone kasmet. Kita vertus, šiandien jaunimas laisvai keliauja ir puikiai žino, kiek mokytojai uždirba vos už kelių tūkstančių kilometrų.

Na ir galiausiai dar galima būtų kalbėti apie tai, kad net ir pabaigę pedagogikos studijas, ne visi eina dirbti į mokyklą, nes praktikų metu pamato tai, ko galbūt nesitikėjo. Turiu pripažinti, kad ir pati sulaukiau replikų, kam tiek daug mokiausi, jei noriu būti „tik“ mokytoja. Atrodo, kad mokytoju gali būti bet kas ir tai vienas prasčiausių pasirinkimų. Vadinasi visuomenės požiūris į mokytoją nėra geras, o kai kurie priimti sprendimai, siekiantys pritraukti stojančiuosius, taip pat neadekvatūs. Matyti, kad pradedama ne nuo to, nuo ko reikėtų.

Jau dabar yra jaučiamas mokytojų trūkumas, bandoma pritraukti į profesines pedagogikos studijas mokant stipendijas, tačiau juk tai yra laikina. Dabar jauni žmonės planuoja ir galvoja, kas jų laukia ateityje, po 2–5 metų, kaip reikės kurti šeimą ir ką jai duoti. Žinoma, galbūt ką nors stipendija paskatina, bet tokie žmonės nedirbs mokyklose. Geriau reikėtų pasirūpinti tuo, kad mokyklos galėtų sudaryti palankias sąlygas, kad jauni žmonės susiviliotų ne metus mokama stipendija, o norėtų dirbti mokyklose. Dabar stengiamasi užpildyti mokytojų trūkumą negalvojant apie kokybę, svarbu, kad tik kas nors ateitų.

– Kokių lūkesčių turėjote ateidama dirbti į mokyklą? Ar jie išsipildė?

– Ateidama dirbti labiausiai norėjau užmegzti gerus santykius su mokiniais. Man tai buvo svarbiausia. Tai yra pamatas mokytojo darbe. Su mokiniais galima padaryti labai daug. Jie labai kūrybingi, imlūs

naujovėms. Mokiniai labai atviri, jie iškart pasakys, jeigu kažkas negerai. Jie dar nėra linkę patylėti, ne taip, kaip mes, suaugę žmonės. Džiaugiuosi, kad mes dirbame, kaip bendradarbiai, nes mūsų tikslas vienodas – išmokti. Svarbu išlaikyti tą ribą, kiek tu draugas ir kiek klasės vedlys, kad neprarastum reikalingos darbo rimties.

Man pasisekė, nes patekau į mokyklą, kurioje darbuotojas nepaliekamas vienas. Aš galvojau, kad ateisiu ir dirbsiu, kaip man pavyksta. Bet čia turėjau kuratorių, į kurį visada galėjau kreiptis pagalbos. Man labai užstrigo tai, kad mano kuratorius visada pirma pabrėždavo mano stipriąsias puses, o tik tada pasakydavo, ką būtų galima tobulinti. Mes, mokytojai, išsikeliame mokslo metams tikslą ir kiekvieną mėnesį rašome refleksiją, kaip mums sekasi jo siekti. Iš kuruojančiojo gauname patarimų, paskatinimų. Kitaip sakant nuolatos mokomės patys, dalinamės patirtimi ir gauname grįžtamąjį ryšį.

Turiu pripažinti, kad tikėjau visko perpus mažiau ir ramiau, bet pamačiau, kad mokykla labai pasikeitė, būčiau norėjusi turėti tokius mokytojus, kaip mano kolegos.

– Ką pasakytumėte jaunam žmogui, kuris šiuo metu svarsto, ar tapti mokytoju?

– Svarbiausia, ką jis jaučia viduje. To tikrai reikia norėti ir jei negąsdina aplinkinių komentarai, kodėl nepabandžius? Mane taip pat daug kas stengėsi atkalbėti, bet džiaugiuosi, kad klausiau savęs ir šiandien esu patenkinta tuo, kas esu. Reikia suprasti, kad tikrai ne kiekvienas gali dirbti šį darbą, o supratus, jog eina ne tuo keliu, nebijoti išeiti.

Ką reiškia būti mokytoju? Apie tai – iš pirmų lūpų. LRT.lt publikuoja interviu ciklą, kuriame tiek jauni mokytojai, tiek patyrę pedagogikos vilkai papasakos, kodėl pasirinko šį kelią ir kodėl būti mokytoju yra taip svarbu.